

**ІІІ МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНІ АСПЕКТИ»**

**м. Харків
2015 рік**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ КАДРІВ ДЛЯ МВС УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ
(ГРОМАДСЬКА ЦИВІЛЬНА СЛУЖБА)

ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ГРОМАДСЬКЕ ФОРМУВАННЯ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

«Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти»

**Збірник наукових праць за матеріалами
III Міжнародної науково-практичної конференції
(16 квітня 2015 року)**

Харків
«Плеяда»
2015

УДК 351/354
ББК 67.408
С89

ISBN 978-966-8922-27-5

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. *Битяк Ю.П.* (голова), д-р юрид. наук, проф. *Алісов Є.О.*, д-р юрид. наук, проф. *Гаращук В.М.*, д-р юрид. наук, проф. *Матюхіна Н.П.*, д-р юрид. наук, проф. *Настюк В.Я.*, д-р юрид. наук, проф. *Фролова О.Г.*, д-р юрид. наук, проф. *Шило О.Г.*, д-р юрид. наук, доц. *Шаповал Р.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Александров В.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Володіна О.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Мартиновський В.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Мех Ю.В.* (відповідальний секретар), канд. юрид. наук, доц. *Соловійова О.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Ткаченко Є.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Червякова О.Б.*, канд. юрид. наук, доц. *Іванова А.Є.*, канд. юрид. наук, асист. *Солнцева Х.В.*, канд. юрид. наук, асист. *Шевчук О.М.*, ст. викл. *Статінов О.В.*, асист. *Гончаренко Г.М.*, студентка 4 курсу, 5 групи Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Бужор А.О.*

Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України:

С89 публічно-приватні аспекти (16 квітня 2015 року, м. Харків). Збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: видавництво «Плеяда», 2015. – 334 с.

У збірнику представлені наукові праці учасників учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти», що відбулася 16 квітня 2015 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Захід був проведений Інститутом підготовки слідчих кадрів для МВС України, кафедрами адміністративного права, адміністративного права та адміністративної діяльності, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету, Об'єднанням Громадських Формувань України з охорони громадського порядку і державного кордону, Харківським обласним громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону.

До збірника ввійшли тези доповідей українською, російською та англійською мовами.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, державних службовців, студентів, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

УДК 351/354
ББК 67.408

ISBN 978-966-8922-27-5

© Колектив авторів, 2015
© «Плеяда», 2015

Третій елемент нетарифного регулювання пов'язаний із суб'єктами адміністративно-дозвільних митних відносин, в яких з однієї сторони виступає державний орган або його посадовець, який наділений повноваженнями щодо видачі дозволів (дозволитель), а з іншого боку – фізична або юридична особа, яка бажає отримати дозвіл на реалізацію певних прав (заявник). Уповноважений орган чи посадова особа, реагуючи на звернення того чи іншого суб'єкта має право на певну свободу адміністративного розсуду і відповідну альтернативність власних дій та рішень щодо прийняття правозастосовчого акту [5, с. 298].

Четвертий елемент нетарифного регулювання пов'язаний зі специфікою об'єкта і предмета цієї категорії. На нашу думку, об'єктом нетарифних митних відносин є поведінка їх учасників, тобто здійснення суб'єктами цих правовідносин певних дій, які спрямовані на реалізацію їх суб'єктивних прав (повноважень). Предметом нетарифних митних відносин є будь-які рухомі речі (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електрична та інші види енергії, а також транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України.

Перераховані елементи нетарифного регулювання (ціль, особливий порядок діяльності і поведінки при переміщенні товарів через митний кордон, суб'єкти нетарифного регулювання, його об'єкт і предмет), на нашу думку, є основними, тобто визначають специфіку даного правового явища. Їх структурно-функціональний аналіз підтверджує ту думку, що до визначення нетарифного регулювання необхідно підходити з більш широких методологічних позицій. Нетарифне регулювання поширюється на значне коло суспільних відносин в зовнішньоекономічній сфері діяльності. Її елементи присутні в цивільному, фінансовому, адміністративному та інших галузях права. В той же час, ряд правовідносин, що виникають у рамках цих галузей, зовні схожі на дозвільні, однак у сферу нетарифного регулювання не потрапляють. Так, відповідно, до норм фінансового права, необхідно одержання дозволу районної (міської) податкової інспекції на покупку валюти для здійснення експортної операції; органів нацбанку на відкриття банківського рахунку за кордоном. Регулювання всіх цих процедур не пов'язано з забезпеченням економічної безпеки держави, в той час як досягнення саме цієї мети, на нашу думку, є обов'язковою ознакою сфери нетарифного регулювання.

Список використаних джерел:

1. Гребельник О.П. Основи митної справи: навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури. – 2003. – 600 с.
2. Габричидзе Б.М. Российское таможенное право. Учебник для вузов.- М.: издательство НОРМА, 2001-448 с.
3. Терещенко С.С. Основи митного законодавства в Україні: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник для студентів вищих та середніх спец. навчальних закладів/ Терещенко С.С. – К.; “Август”, 2001.– 22 с.
4. Цвік М.В., Ткаченко В.Д., Петришин О.В. Загальна теорія держави і права.–Х.: Право, 2002. – 432 с.
5. Авер'янов В. Б. Методологічні засади реформування українського адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Вип. 12. – К., 2001. – 731с.

ДАВИДЕНКО СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПОТЕРПІЛИЙ ЯК СУБ'ЄКТ ПРАВА НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ

Конституція України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини, а також їх гарантії визначають зміст і загальну спрямованість діяльності держави.

Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3). Кожному гарантується право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань (ч.5 ст.55 Конституції України).

При проведенні судово-правової реформи в країні особливої актуальності для науки кримінального процесу, законотворчої і правозастосовної практики набувають питання створення надійної системи гарантій прав людини з метою своєчасного забезпечення її права на доступ до правосуддя та судовий захист, зміцнення правового статусу постраждалої від кримінального правопорушення особи, вдосконалення процесуального механізму реалізації прав потерпілим. Виходячи з означеного, діюче кримінальне процесуальне законодавство має гарантувати не лише дотримання прав потерпілого, а і його активну участь на етапах здійснення кримінального провадження. Це зумовлює необхідність докорінного реформування вітчизняного законодавства з метою приведення його у відповідність із європейськими стандартами в галузі прав людини.

Особливості нормативної регламентації процесуального положення потерпілого в кримінальному судочинстві вказують на те, що потерпілий є самостійним суб'єктом кримінального процесуального доказування з власною правовою позицією. У зв'язку з вищевикладеним, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі положення КПК України, які потребують суттєвого доповнення через необхідність вдосконалення процесуального статусу потерпілого для здійснення ним ефективного захисту своїх прав, свобод і законних інтересів, та забезпечення можливості активно впливати на хід і результати досудового розслідування та розгляду кримінального провадження.

Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 56 КПК потерпілий протягом кримінального провадження має право на наявності відповідних підстав – на забезпечення безпеки щодо себе, близьких родичів чи членів своєї сім'ї, майна та житла. Порядок реалізації такого права передбачений Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 р. Відповідно до ст. 20 цього Закону підставою для вжиття заходів забезпечення безпеки зазначених осіб є фактичні дані, що свідчать про наявність реальної загрози їх життю, здоров'ю, житлу і майну.

Метою застосування запобіжного заходу є забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам будь-яким чином перешкоджати кримінальному провадженню (ч. 1 ст. 177 КПК). Підставою застосування запобіжного заходу є, в тому числі, наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може здійснити дії, вказані у ч. 1 ст. 177 КПК. Отже, фактичні дані, які свідчать про наявність реальної загрози життю, здоров'ю, житлу і майну потерпілого, членів його сім'ї та близьких родичів, або випадки, коли шляхом погроз, інших протиправних дій щодо останніх робляться спроби вплинути на потерпілого, є не лише підставою для вжиття заходів забезпечення безпеки щодо зазначених осіб, а й одним із ризиків, передбачених КПК, оскільки негативно впливаючи на поведінку потерпілого, вони логічно належать до інших способів перешкоджання кримінальному провадженню та встановленню об'єктивної істини, а, відтак, є й окремою підставою для застосування відповідного запобіжного заходу.

Оскільки встановлення такої обставини як застосування погроз у бік потерпілого, в тому числі наявність у матеріалах кримінального провадження фактичних даних, які вказують на реальність цих загроз, свідчить про необхідність застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу, зокрема, у вигляді тримання під вартою, вважаємо, що існує нагальна потреба у наданні потерпілому права брати участь у судових засіданнях, в яких розглядається і вирішується питання про обрання та зміну запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, а також права наводити свої доводи в обґрунтування перелічених в законі підстав, умов і обставин для застосування цього заходу з метою доказування факту реальності існуючої загрози, яка надходить від підозрюваного, обвинуваченого або їх оточення.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 56 КПК потерпілий має право знати сутність підозри й обвинувачення, а також бути повідомленим про обрання, зміну чи скасування щодо

підозрюваного, обвинуваченого заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжних заходів. З метою реалізації наданих прав статтею 221 КПК передбачена процедура ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення, яка встановлює, що слідчий, прокурор зобов'язаний за клопотанням потерпілого надати йому матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за виключенням певних видів матеріалів. Під час ознайомлення з матеріалами потерпілий вправі робити необхідні виписки та копії. У зв'язку з вищевказаним, вважаємо за доцільне надати потерпілому право, на підставі заявленого ним клопотання, знайомитися в тому числі з матеріалами, що підтверджують законність і обґрунтованість затримання особи; з матеріалами, якими обґрунтовується необхідність застосування, зміни або скасування запобіжних заходів, а також продовження строків їх дії, безумовно, з дотримання вимог ст. 221 КПК, адже вказані матеріали кримінального провадження безпосередньо стосуються вчиненого щодо потерпілого кримінального правопорушення. Ознайомлення з такими матеріалами слід процесуально оформити відповідним протоколом, в якому повинно бути зазначено про подані потерпілим заяви, клопотання тощо.

Вбачається, що про день, час і місце розгляду клопотання прокурора або слідчого, погодженого з прокурором, про застосування або зміну запобіжного заходу слідчий суддя, суд має повідомити потерпілого або його представника чи законного представника. Якщо названі учасники кримінального провадження заявили клопотання про свою участь у розгляді та вирішенні питання про застосування або зміну запобіжного заходу, слідчий суддя, суд зобов'язаний вжити необхідних заходів, спрямованих на забезпечення можливості своєчасного прибуття та особистої участі в судовому засіданні. Не з'явлення цих учасників без поважних причин або неповідомлення ними при причини неприбуття не є перешкодою для розгляду даного клопотання.

Під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу предметом дослідження виступають ті ризики й обставини, які повинні бути враховані та з якими закон пов'язує можливість обрання конкретного запобіжного заходу (статті 177, 178 КПК). При цьому слідчий суддя, суд зобов'язаний встановити, чи доводять надані сторонами кримінального провадження докази передбачені у ч. 1 ст. 194 КПК обставини. Вважаємо за доцільне законодавчо передбачити для потерпілого можливість під час розгляду та вирішення клопотання про застосування, зміну запобіжного заходу самостійно або за допомогою представника чи законного представника обстоювати власну процесуальну позицію, права, свободи та законні інтереси засобами, визначеними КПК, з метою доказування тих обставин, які мають значення для обрання, зміни щодо підозрюваного, обвинуваченого конкретного запобіжного заходу. Реалізації та гарантуванню цієї можливості буде сприяти надання потерпілому права збирати і подавати матеріали, які містять фактичні дані, що вказують на наявність одного/декількох ризиків; представляти докази, які доводять існування обставин, що свідчать про неможливість застосувати інший, більш м'який, запобіжний захід для запобігання певним ризикам; висловлювати свої заперечення на подане слідчим або прокурором клопотання; обґрунтовувати позицію достатніми даними, що підтверджують його доводи про необхідність обрання саме цього запобіжного заходу чи його зміни; тимчасової ізоляції конкретної особи від суспільства та переконувати слідчого суддю, суд у неможливості забезпечення її належної поведінки в інший спосіб.

Оскільки неповнота правової регламентації цієї пріоритетної сфери потребує оптимізації, якісно нових підходів та внесення кардинальних змін і доповнень до чинного кримінального процесуального законодавства України, слід також констатувати необхідність передбачити у діючому кримінальному процесуальному законі окремо право потерпілого на отримання копій ухвал слідчого судді, суду про застосування, зміну чи скасування запобіжних заходів, а також про продовження строку дії деяких із них або про відмову в цьому з метою реалізації ним права на оскарження прийнятого рішення.